

HOOFDSTUK 4 : SPECIFIEKE DOMEINEN

4.1 Minderjarigen in de mensenhandel

4.1.1 Minderjarigen in de vrouwenhandel

In het vorige hoofdstuk gingen wij uitvoerig in op het omvangrijke fenomeen van vrouwenhandel waarbij misbruik gemaakt wordt van de asielprocedure. In dit kader worden ook minderjarigen verhandeld en geëxploiteerd. Het juiste aantal is moeilijk in te schatten. De echte leeftijd van de asielzoekers wordt immers niet altijd gecontroleerd. In de praktijk worden in een aantal gevallen medische onderzoeken verricht wanneer asielzoekers zich aandienen als minderjarigen om hierover eventueel uitsluitel te bekomen. Dit is belangrijk om te voorkomen dat trafikanten misbruik zouden kunnen maken van de specifieke maatregelen ten aanzien van minderjarige asielzoekers om ze gemakkelijker te kunnen recupereren en exploiteren. Voor asielzoekers die zichzelf als meerderjarig aandienen wordt normaal gezien geen medisch onderzoek verricht. Hierdoor kan het gebeuren dat exploitanten toch minderjarigen door de asielprocedure loodsen om hen te voorzien in een (tijdelijk) legaal verblijfsdocument. Dit verblijfsdocument laat de exploitanten toe de minderjarigen te exploiteren, voornamelijk in Antwerpen en Brussel. Deze exploitatie van minderjarigen gebeurt door trafikanten die zich inlaten met vrouwenhandel vanuit West-Afrika en Oost-Europa. Voor wat betreft de handel vanuit Oost-Europa zijn er aanwijzingen dat er jonge meisjes gerecruteerd worden uit weeshuizen.

De reactie van de overheid moet volgens het Centrum dringend doeltreffender worden. We verwijzen in dit verband naar de voorstellen omtrent het bestrijden van oneigenlijk gebruik van de asielprocedure in het vorige hoofdstuk en de voorstellen omtrent het optreden van de (gerechtelijke) overheid in Antwerpen in het zesde hoofdstuk.

4.1.2 Kindersmokkel

Er worden regelmatig situaties gesignaleerd van kindersmokkel. In een aantal gevallen zijn de kinderen begeleid door volwassenen, zonder dat het evenwel duidelijk is welke band er exact bestaat tussen deze volwassenen en deze kinderen. Het is niet altijd duidelijk wat de eindbestemming is van deze kindersmokkel. In een aantal gevallen gaat het om vormen van illegale gezinshereniging. In andere situaties is België kennelijk slechts een transitland op de route naar een andere bestemming. Er rijzen echter toch twijfels over de finaliteit van sommige trafieken. Het gerecht te Brussel tracht dit sinds geruime tijd nauwkeuriger te onderzoeken.

Deze problemen worden om evidente redenen hoofdzakelijk vastgesteld in Brussel. Er zijn de grenscontroles op Zaventem en op bepaalde verplaatsingen die met de S.S.T. gebeuren. De gerechtelijke instanties van Brussel worden voor deze specifieke problemen aangesproken.

Het parket voor de gerechtelijke onderzoeken en de diensten van de jeugdrechtbank voor de maatregelen van de minderjarigen. Ook de Dienst Vreemdelingenzaken doet regelmatig beroep op de tussenkomst van deze gerechtelijke instanties. Aansluitend hierop wordt ook regelmatig beroep gedaan op de medewerking van de v.z.w. Pag-asa te Brussel.

4.1.3 De opvang van de minderjarigen

Er stellen zich een aantal problemen op het vlak van de opvang van de (alleenstaande) minderjarigen die in België aankomen. Er is de problematiek van de bevoegdheid over de minderjarigen.

In de meeste gevallen nemen de diensten van de jeugdrechtbank van Brussel, in overleg met de Dienst Vreemdelingenzaken, een beslissing over de plaatsing van de minderjarige. In een latere fase stelt er zich wel dikwijls een probleem omtrent het uitoefenen van de voogdij over de minderjarige. Het vinden van een gepaste opvang is niet minder problematisch. In gevallen van een vermoeden van mensenhandel of mensensmokkel is het meestal niet mogelijk om de minderjarigen door te verwijzen naar Pag-asa. De opvang van minderjarigen in het opvangcentrum van voornamelijk volwassen slachtoffers van mensenhandel ligt niet voor de hand. De minderjarigen worden bijgevolg doorverwezen naar bijvoorbeeld instellingen van de bijzondere jeugdzorg.

De combinatie van een goede opvang van de minderjarige door de instelling met de eventuele (juridische) opvolging van het dossier door het gespecialiseerd opvangcentrum voor slachtoffers van mensenhandel veronderstelt dat er tussen de verschillende betrokken diensten een goede communicatie, uitwisseling en samenwerking uitgebouwd wordt.

In de praktijk stelt dit een aantal specifieke problemen, onder meer door de afstanden ten gevolge van plaatsingen in ver afgelegen instellingen (bijvoorbeeld in Ieper).

Pag-asa onderzoekt deze problematiek in overleg met het Centrum.

4.1.4 In overleg een doeltreffend beleid ontwikkelen

Wij hebben de problematiek van handel/smokkel met minderjarigen hier slechts zeer summier behandeld. Het Centrum heeft de indruk dat de kennis van de reële feiten, en eventuele achterliggende organisaties, verspreid zit bij een aantal verschillende diensten en instanties en dat een globaal zicht op de problematiek ontbreekt. Het Centrum meent dat de overheid, ons inziens vanuit de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel, in dit domein dringend een initiatief moet nemen om de problematiek duidelijker in kaart te brengen en spoedig concrete initiatieven te nemen.

Het is in dit domein meer dan wenselijk een nauwe en open samenwerking tot stand te brengen tussen de zogenaamde operationele coördinatie en de beleidsmatige coördinatie.

4.2 Uitbuiting van buitenlandse professionele sportbeoefenaars

4.2.1 Probleemschets

Midden 1997 kreeg het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding een aantal klachten over exploitatie van buitenlandse (van buiten de Europese Unie) professionele sportbeoefenaars. Deze signalen kwamen van de v.z.w. "Sport en Vrijheid" te Gent en van de juridische dienst van het regionaal integratiecentrum "Foyer" te Brussel. Het Centrum organiseerde een overleg met deze organisaties om de klachten te onderzoeken en betrok hierbij ook de v.z.w. "Pag-asa", het gespecialiseerd opvangcentrum voor slachtoffers van mensenhandel te Brussel. Enkele verhalen over de concrete situaties van jonge buitenlandse sportbeoefenaars waren schrijnend en konden zeker beschouwd worden als een vorm van mensenhandel. Tot op heden onderzochten wij alleen een aantal concrete problemen in de voetbalsector. Het ligt in onze bedoeling de problematiek nader te onderzoeken in enkele andere sectoren waar gelijkaardige problemen zouden kunnen bestaan.

In een eerste fase werd contact opgenomen met de jongeren om de concrete situaties verder te onderzoeken en samen met hen de mogelijkheden na te gaan om acties te ondernemen. Een na een kwamen de reacties los.

Verscheidene van deze jongeren, ondersteund door de reeds genoemde organisaties, legden klacht neer bij de arbeidsrechtbank of bij de politie.

Uit de verhalen van de Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse jonge voetballers konden wij ons een concreter beeld vormen over de problemen van exploitatie en mensenhandel in deze sector.

Heel wat voetbalclubs zoeken jong en nieuw talent. Het Afrikaanse continent is een interessant rekruteringssterrein. Er is heel wat (potentieel) voetbaltalent aanwezig en op het financiële vlak liggen de eisen van de Afrikaanse spelers minder hoog.

In deze markt van vraag en aanbod opereren ernstige maar ook malafide makelaars.

De malafide makelaars spiegelen aan dikwijls zeer jonge Afrikaanse voetballers een rooskleurige toekomst in Europa voor. De makelaars laten de spelers met een gewoon toeristenvisum naar Europa komen en laten hen vervolgens testen door mogelijks geïnteresseerde clubs. Voor sommigen onder hen valt het mee en wordt er een club bereid gevonden om hen te engageren. Voor een aantal onder hen wordt dan bij het bevoegde gewest een arbeidsvergunning en een arbeidskaart aangevraagd door de club. Meestal wordt hierbij slechts het wettelijk minimumloon voorzien, soms aangevuld met premies of voordelen in natura zoals huisvesting. Sommige clubs nemen meteen een optie op de speler voor meerdere jaren, niettegenstaande het feit dat de arbeidsvergunning slechts voor de duur van een jaar kan bekomen worden. Met deze optie voor meerdere jaren wordt de speler afhankelijk van de club. Indien de club de speler in het tweede jaar niet meer opstelt kan zij het de speler wel onmogelijk maken om in een andere club te beginnen door een transfer-overeenkomst te eisen. Dit gebeurt allemaal boven het hoofd van de speler die alleen maar kan hopen dat er een overeenkomst uit de bus komt aangezien zijn eventuele nieuwe werk- en verblijfsvergunning er alleen maar kan komen op initiatief van een club. Zo kan het ook gebeuren dat een club die een buitenlandse speler aanwerft en hiervoor een aanzienlijke transfervergoeding betaalt aan de vorige club, de talentvolle buitenlandse speler toch slechts aan de slag laat gaan voor het wettelijk voorziene minimumloon. Er zijn ook situaties waar het loon niet uitbetaald wordt of waar er afhoudingen gebeurden voor bijvoorbeeld kost en inwoning zodat er uiteindelijk voor de speler amper voldoende overbleef om te overleven, laat staan iets opzij te leggen om later mee terug te keren naar zijn land van oorsprong.

Er zijn echter ook een aantal van de jonge buitenlandse voetballers die naar hier gebracht worden om getest te worden en die geen club vinden die hen wenst aan te werven. Sommigen onder hen worden gewoon gedropt door de makelaar en anderen worden illegaal opgenomen door kleinere clubs die hen in het zwart een vergoeding uitbetalen waarmee zij echter onmogelijk kunnen overleven. Zelfs in dit volledig illegaal circuit komt het voor dat de clubs de speler doorverkopen zonder dat de speler in kwestie daar enige controle over heeft.

De rol van sommige malafide makelaars in heel dit gebeuren is meestal vrij schimmig. Zij hoeden er zich voor hun naam en rol in schriftelijke documenten te laten vernoemen.

Uit de verklaringen van de spelers wiens dossiers wij volgen blijkt echter wel dat zij daadwerkelijk als makelaar optreden en dat de spelers zich afhankelijk voelen van de goodwill van de makelaars.

Er stellen zich nog heel wat andere problemen waarover wij echter hier niet verder gaan uitweiden. In wat voorafging hebben wij kort aangetoond dat er een probleem bestaat dat wij verder zullen onderzoeken en dat het dringend noodzakelijk is dat er een aantal maatregelen genomen worden door de overheid en de sportbonden.

Uit de dossiers die door het Centrum opgevolgd worden wensen wij toch een concreet verhaal te brengen, ter illustratie van de problemen van de jonge buitenlandse sportbeoefenaars.

4.2.2 Het verhaal van de 20-jarige T. uit Nigeria

In maart 1995 - T. is dan zeventien jaar oud - stelt de Oostenrijkse makelaar B. aan de jonge Nigeriaanse voetballer voor om zijn kans te wagen in Europa. Makelaar B. heeft heel wat contacten en kan volgens zijn eigen zeggen zorgen voor een lonend contract bij een belangrijke club. T. grijpt "de kans" met zijn beide handen en komt op 22 maart 1995 in Oostenrijk aan. Vier dagen later belandt hij met B. in Denemarken en nog geen twee maand later wordt hij getest in Duitsland. Na nog enkele omzwervingen belandt hij in België waar de club W. uit de provincie Antwerpen geïnteresseerd is en een arbeidsvergunning en een arbeidskaart B voor hem aanvraagt. De arbeidsvergunning voor club W. is geldig voor de periode van 1-12-1996 tot 30-11-1997, hetgeen niet bepaald samenvalt met de competitie-periode.

Club W. heeft met de speler een contract getekend tot juni van het jaar 2000!

In juni 1996 stopt club W. de uitvoering van de arbeidsovereenkomst met de jonge Nigeriaanse T. die op dat ogenblik bovendien nog steeds geen loon ontvangen heeft voor de voorbije maanden. T. zoekt zelf zijn weg en komt in het Gentse terecht.

De zaak wordt voor de arbeidsrechtbank gebracht om het verschuldigde loon te bekomen.

Club W. komt met een bijzonder genereus voorstel voor de pinnen. Als de jonge Nigeriaanse T. zijn eis voor de uitbetaling van zijn loon zou laten vallen zou club W. er geen probleem van maken indien hij voor een andere club zou gaan spelen, niettegenstaande de contractuele binding die hij aangegaan was tot het jaar 2000.

4.2.3 De houding van Club W. en de Koninklijke Belgische Voetbalbond

Op maandag 16 en dinsdag 17 maart 1998 reageren vertegenwoordigers van de Koninklijke Belgische Voetbalbond, clubs en makelaars op de berichten omtrent vormen van mensenhandel met jonge buitenlandse (professionele) sportbeoefenaars die verschenen naar aanleiding van het filmfestival in Brugge waar een film, gesubsidieerd door de staatssecretaris voor ontwikkelingssamenwerking, over deze problematiek werd voorgesteld. De K.B.V.B. zegt bereid te zijn al het mogelijke te doen om misbruiken te bestrijden maar vraagt uitdrukkelijk om concrete informatie, die tot op dat ogenblik zou ontbreken, om iets te kunnen ondernemen.

Nochtans wordt op die bewuste maandag, voor de zesde keer, op de arbeidsrechtbank te Antwerpen, het dossier behandeld van de jonge Nigeriaanse T. waarvan wij hier beknopt het verhaal deden.

In deze zaak is club W. gedagvaard. Inmiddels geeft club W. de indruk er geen punt meer van te maken dat T. voor een andere club zou gaan spelen en lijkt club W. eerder afwachtend tegenover een vonnis dat eventueel zou kunnen opleggen het verschuldigde loon alsnog te betalen.

Ook de K.B.V.B. is gedagvaard in deze zaak. De K.B.V.B. is, in tweede lijn, betrokken partij als instantie die de reglementen inzake transferten bepaalt en de toepassing ervan bewaakt. De K.B.V.B. stelt zich echter veel minder toegeeflijk op.

Op maandag 16 maart komt de raadsman van de K.B.V.B., die nauw verbonden is met de organisatie, met een juridische spitsvondigheid voor de dag die het eventueel mogelijk kan maken de zaak nogmaals te verdagen (vermoeien van de tegenpartij ?) maar vooral ergerlijk is omdat hierbij een obstakel opgeworpen wordt dat in het bijzonder gericht is tegen de vreemdelingen die in ons land beroep willen doen op het gerecht om een geschil te beslechten. Meer bepaald gaat het om het artikel 851 van het gerechtelijk wetboek, exceptie van borgstelling van de eisende vreemdeling, dat erin voorziet dat in een rechtszaak de Belgische verweerder kan eisen van de vreemdeling, die hoofdeiser of tussenkomende partij is, zich borg te stellen voor de betaling van de uit het geding voortvloeiende kosten en schadevergoeding waarin zij (de vreemdeling) kunnen worden verwezen.

Men kan zich toch ernstige vragen stellen bij de ware bedoelingen (van de juridische vleugel?) van de K.B.V.B. wanneer deze, in conclusies die pas op zondagnamiddag op 15 maart 1998 overgemaakt worden aan de tegenpartij, plots een waarborg eist van de vreemdeling, zonder financiële middelen, als voorwaarde om de zaak de volgende dag verder te behandelen op de zesde beraadslaging.

Maar de raadsman van de K.B.V.B. gaat nog verder. Hij stelt dat de niet-uitbetaalde Nigeriaanse T. in de fout gegaan is. Hij heeft het contract van bepaalde duur, tot eind juni 2.000, eenzijdig verbroken, stelt de K.B.V.B., en de jonge T. zou aan club W. hiervoor een schadevergoeding moeten betalen gelijk aan 12 maanden loon. Club W zal er een goede zaak aan doen als de arbeidsrechtbank de K.B.V.B. volgt. We wensen hierbij te verduidelijken dat club W. geen aanvraag ingediend heeft bij het Vlaamse Gewest voor de verlenging van de arbeidsvergunning en dat het valoriseren van het contract sowieso onmogelijk was vanaf 1 december 1997, en dit volledig buiten de wil om van de jonge T.

En toch vindt de K.B.V.B. dat T. zou moeten gebonden blijven aan het onuitvoerbaar contract ?

De raadsman van de K.B.V.B. laat de deur toch op een kier voor T. om eventueel aan de slag te gaan bij een nieuwe club. Maar uit hetgeen voorafgaat blijkt dat hij daarvoor volgens de K.B.V.B. een niet geringe prijs zal moeten betalen.

Wellicht moet de K.B.V.B. zich toch wel de vraag stellen of hij zich niet tot heel dicht bij de grens begeeft van een bepaalde vorm van medeplichtigheid aan de exploitatie van de preciaire situatie van een vreemdeling waarop het artikel 1 van de wet op de mensenhandel slaat.

4.2.4 Voorstellen van het Centrum

Het Centrum heeft een aantal voorstellen uitgewerkt om mogelijke misbruiken en vormen van mensenhandel met buitenlandse professionele sportbeoefenaars te voorkomen. Het Centrum ging er daarbij vanuit dat het mogelijk zou zijn de medewerking te verkrijgen van de clubs om een aantal misbruiken uit te sluiten. Een eerste overleg met vertegenwoordigers van de voetbalbond op 13 februari 1998 verliep alvast positief.

Zonder in detail te treden lichten wij hierbij de belangrijkste elementen van onze voorstellen toe.

4.2.4.1 *Duidelijkheid voor de sportbeoefenaar*

Het Centrum stelt voor dat bij de aanvraag voor een arbeidsvergunning voor een buitenlandse speler een kopie van de arbeidsovereenkomst toegevoegd wordt, vertaald door een beëdigd vertaler, in de taal van het land van herkomst van de speler of in de in het betrokken land erkende of gangbare tweede taal.

De speler moet een exemplaar van dit vertaald contract ontvangen op het ogenblik dat hij in het land van herkomst bij de bevoegde diplomatieke post een aanvraag indient voor een verblijfsvergunning om in ons land een professionele activiteit te kunnen uitoefenen.

In heel wat situaties, gelet op de wijd verspreide praktijk van het testen, bevindt de speler zich reeds in ons land wanneer de formaliteiten geregeld worden. In dit geval moet de vertaalde arbeidsovereenkomst aan de speler bezorgd worden wanneer deze, persoonlijk, zijn arbeidskaart gaat afhalen bij het gemeentebestuur. Het Centrum stelt voor dat door het gemeentebestuur een folder overhandigd wordt aan de speler met informatie over zijn administratieve en juridische situatie in ons land en met adressen van diensten waar hij terecht kan in geval van moeilijkheden. Het Centrum is bereid deze brochure op te maken naar analogie met reeds bestaande brochures.

4.2.4.2 Duidelijkheid voor de overheid

Het Centrum stelt voor dat de sportclubs die buitenlandse spelers engageren een aantal bijkomende inlichtingen verschaffen aan de gewesten die bevoegd zijn om de arbeidsvergunningen en arbeidskaarten af te leveren. Deze inlichtingen hebben vooral betrekking op het parcours dat de speler reeds in ons land doorlopen heeft en op de wijze waarop, en met de tussenkomst van wie, de speler naar ons land gekomen is. Dit laat het gewest toe eventuele verantwoordelijkheden correcter te bepalen en in geval van een geschil kan het gewest aan de speler, of de raadsman ervan, een vollediger dossier overmaken dan tot op heden het geval is.

4.2.4.3 Medewerking van de sportbonden

De sportbonden kunnen een cruciale bijdrage leveren in het behartigen van de belangen van de (jonge) buitenlandse sportbeoefenaars. De voetbalbond, of een andere sportbond, kan de goedkeuring omtrent de aansluiting van een speler bij een club (licentie) onderwerpen aan de voorwaarde dat alle administratieve verplichtingen inzake het bekomen van een arbeidsvergunning en een arbeidskaart en een verblijfsvergunning voor de speler correct afgehandeld zijn. De clubs die een loopje zouden nemen met de administratieve verplichtingen zouden zich hierdoor blootstellen aan sancties die rechtstreeks ingrijpen op de resultaten die zij in competitieverband behalen.

4.2.5 Minderjarigen van buitenlandse origine in de (professionele) sportbeoefening

Een probleem dat ons bijzonder ter harte gaat betreft de minderjarigen.

Op basis van enkele verhalen die ons reeds bekend zijn moeten wij vaststellen dat er ook minderjarigen uit onder meer Afrika en Zuid-Amerika naar ons land gebracht worden door bepaalde sportclubs. Voor deze jongeren wordt voorzien in een verblijfsvergunning als student. In de praktijk betekent dit kennelijk een inschrijving in het deeltijds onderwijs of een technische school. Volgens de gangbare regels kan dit niet. Voor buitenlandse studenten kan normaal gezien slechts een verblijfsvergunning bekomen worden voor studies vanaf het niveau niet-universitair hoger onderwijs.

Hier stelt zich toch wel een ethisch probleem. Is het verantwoord sportieve kinderen naar ons land te brengen zonder een voldoende zeker perspectief te kunnen bieden.

Als "student" bouwen zij geen rechten op in ons land. Als hun sportieve prestaties niet meevallen en zij niet voorbestemd zijn om een carrière in de professionele sportbeoefening in ons land op te bouwen moeten zij met lege handen, zoniet een schuld, terugkeren naar hun familie in hun land van herkomst. Sommigen kiezen voor een poging om te overleven in de illegaliteit, in de hoop er toch nog iets van te kunnen maken...

De risico's van een dergelijke onderneming lijken ons toch wel bijzonder ongelijkmatig verdeeld te zijn. Het Centrum zal deze problematiek verder onderzoeken en roept de sportbonden op om hieraan loyaal hun medewerking te verlenen.

4.3 Strijd tegen het sekstoerisme

Artikel 8 van de wet van 13 april 1995 heeft het principe van de extra-territorialiteit ingevoerd, waardoor in België personen kunnen worden vervolgd, die in het buitenland bepaalde feiten hebben gepleegd die strafbaar zijn volgens enkele artikelen van de Belgische wetgeving.

Deze bepaling, die zowel van toepassing is op Belgen als op buitenlanders die in België betrappt worden, biedt de mogelijkheid om het toenemende (of op z'n minst steeds meer aangeklaagde) verschijnsel van het sekstoerisme te bestraffen, in het bijzonder dan wanneer er minderjarigen bij betrokken zijn.

In 1997 werd het Centrum ertoe gebracht om deze problematiek van dichterbij te benaderen, in de marge en als steun van het aanzienlijke werk dat wordt geleverd door een hele reeks actoren, waaronder "End Children Prostitution And Trade" (ECPAT).

In dit hoofdstukgedeelte geven wij u een inleiding tot de problematiek, als uitgewerkt door ECPAT-België, en vervolgens een overzicht van de activiteiten van het Centrum voor gelijkheid van kansen op dat gebied.

4.3.1 De problematiek van het sekstoerisme

ECPAT (End Child Prostitution, child pornography and trafficking - Stop kinderprostitutie, kinderpornografie en -handel) is een internationaal netwerk van zowat 300 organisaties in 28 landen dat zich inzet om een einde te maken aan het groeiende probleem van seksuele uitbuiting van kinderen voor commerciële doeleinden.

In België is ECPAT actief sinds 1994. Het Belgische netwerk omvat meer dan 30 groeperingen, waaronder kinder- en mensenrechtenverenigingen, vredes-, Derde Wereld- en sociale organisaties. ECPAT-België wil invloed uitoefenen op overheden, de toeristische sector en de media, via informatie, dialoog en lobbyen.

De tragische gebeurtenissen die ons land heeft meegemaakt en meemaakt, maken er ons van bewust dat de seksuele uitbuiting van kinderen niet beperkt is in tijd en plaats. In de wereld zijn er duizenden kinderen die slachtoffers zijn van kinderhandel, -prostitutie en -porno, en andere vormen van seksuele uitbuiting voor commerciële doeleinden, in het Noorden en in het Zuiden.

Het Congres van Stockholm, dat plaatsvond van 27 tot 31 augustus 1996, heeft, mede dankzij de verhoogde aandacht van de media wereldwijd, bijgedragen tot de bewustmaking van de internationale publieke opinie. Het heeft bij overheden en VN-organisaties beloftes kunnen losweken over de toekenning van meer middelen voor de strijd tegen commerciële seksuele uitbuiting van kinderen.

Kinderprostitutie is een wereldwijde plaag geworden. Azië, Afrika, Latijns-Amerika en Oost-Europa zijn even bevoorrechte regio's geworden. In sommige landen ligt de aanwezigheid van internationale vredesmachtsen mede aan de basis van de uitbreiding van kinderprostitutie. De bestrijding van dit fenomeen moet volgens ECPAT allereerst aangepakt worden in de landen waar het fenomeen zich voordoet en ook daar kan onze overheid een rol spelen. Armoede is een van de belangrijkste risicofactoren van kinderprostitutie. Het onevenwicht tussen Noord en Zuid en de dominantie van het neoliberale economisch model hebben geleid tot migratiestromen, werkloosheid, de ontwrichting van rurale gemeenschappen en de uitbreiding van steden.

In bilaterale akkoorden en ontwikkelingssamenwerking kan extra steun voorzien worden voor die landen die positieve stappen zetten in het uitroeien van de oorzaken van het fenomeen van seksuele uitbuiting van kinderen. Staatssecretaris Moreels besloot na zijn reis naar de Filipijnen dit aspect op te nemen in het bilateraal akkoord dat België afsloot met dit land. Belangrijk is dat deze aanmoediging veralgemeend wordt naar andere risicolanden.

Vele daders van seksueel misbruik van kinderen in het buitenland hebben geen echte seksuele voorkeur voor kinderen. Zij maken gebruik van gelegenheden en het aanbod van de prostitutie markt in het buitenland. De redenen waarom zij zich wagen aan seks met kinderen zijn erg verscheiden en complex. Vaak laten zij zich leiden door een soort van 'waarom niet'-houding.

Als ECPAT België deden wij beroep op de toeristische industrie om samen een partnerband te smeden, wezenlijk is dat elke verdere campagne gericht wordt op het beïnvloeden van de reizigers. In 1998 tekende de koepelorganisatie van de reisindustrie, FTI (Federatie Toeristische Industrie), ECPAT en CHOW (Children Hope of the World) een akkoord om hun activiteiten te bundelen en samen een bewustzijns campagne naar de reiziger op te zetten. Dit initiatief kadert in een bredere campagne die het Europese ECPAT-netwerk lanceerde samen met de Europese Commissie en ECTAA.

Dit engagement van de toeristische industrie is een belangrijke aanmoediging. Er blijven echter nog heel wat terreinen blank: de opleidingen voor Belgisch personeel in het buitenland, leger, ambassade personeel. Dit alles kan en mag niet overgelaten worden aan de goodwill van enkele NGO's.

De Belgische overheid heeft in het kader van de wet van april 1995 nieuwe maatregelen genomen om seksuele misdrijven t.a.v. kinderen efficiënter aan te pakken en strenger te bestraffen. Zo werd o.m. het extraterritorialiteitsbeginsel ingevoerd dat toelaat Belgen die in het buitenland kinderen hebben misbruikt, in eigen land te vervolgen. Volgens ECPAT is deze wetgeving een belangrijk maar aanvullend instrument in de strijd tegen de seksuele uitbuiting en de kinderpornografie.

Naast de individuele dimensie van de seksuele uitbuiting van kinderen moet ook de collectieve, georganiseerde vorm ervan, die tot op heden ongetwijfeld is onderschat, in aanmerking worden genomen.

Seksuele uitbuiting van kinderen is een winstgevend activiteit voor kinderhandelaars. Producenten van kinderporno worden op de eerste plaats geleid door winstmotieven. Steeds meer wordt ook gebruik gemaakt van de nieuwste elektronische communicatiemiddelen, met name het Internet. De opname van cassettes met kinderpornografie veronderstelt een op geld gegronde criminele organisatie wat dramatisch genoeg met zich meebrengt dat daarbij kinderen als acteur optreden en werkelijk worden misbruikt. De talrijke inbeslagnemingen van dergelijke cassettes bewijzen dat netwerken van kinderpornografie bestaan. Aangezien geld aan die netwerken ten grondslag ligt, is de internationale strijd tegen het witwassen van goederen en kapitaal wel degelijk zeer belangrijk. Spijtig genoeg is dat tot op heden in België zelden het geval.

Tot nu toe zijn gevallen waarbij het extraterritorialiteitsprincipe in België werd toegepast zeldzaam. Ongeveer vijftien dossiers zijn momenteel in behandeling. De extraterritoriale toepassing van deze strafbepalingen neemt enorm veel tijd in beslag en ondervindt een belangrijke hinder. Vervolging is slechts mogelijk wanneer het feit niet enkel in België maar ook in het land waar ze gepleegd werd, strafbaar is. De diverse inbreuken geviseerd door de Belgische wetgeving worden in bepaalde landen van het Zuiden maar ook in het vroegere Oostblok niet strafbaar gesteld. Bovendien kan de draagwijdte van buitenlandse strafbepalingen verschillen en tot andere interpretaties leiden.

ECPAT ijvert reeds jaren voor de afschaffing van de dubbele strafbaarheidsstelling. Recent keurde het Europese parlement een resolutie goed betreffende de bestrijding van het kinderseksstoerisme waarin zij bij de lidstaten aandringt op "wetgeving op grond waarvan het beginsel van de dubbele strafbaarheidsstelling komt te vervallen als het gaat om seksuele misdrijven tegen minderjarigen en het dus voor het ondernemen van gerechtelijke stappen niet langer noodzakelijk is dat de handeling bovendien strafbaar moet zijn gesteld in het land waar zij is gepleegd".

Verder beroepen de Belgische gerechtelijke instanties zich meestal op de gebrekkige en moeizame samenwerking inzake politie en juridische instanties om hun eerder aarzelend strafrechtelijk beleid te verantwoorden. Daartoe zou het raadzaam zijn gespecialiseerde magistraten op te leiden en met inachtneming van de fundamentele rechten te voorzien in samenwerkingsvormen voor de uitwisseling van gegevens, en ook in centra waar de gegevens worden gecentraliseerd. Dat kan onder meer worden gerealiseerd aan de hand van bilaterale overeenkomsten inzake politie en juridische samenwerking (door middel van verbindingsofficieren) met risicolanden, door het intensifiëren van de contacten tussen de overeenkomstige instanties van de verschillende landen, waarbij onderzoekers, in voorkomend geval, de mogelijkheid moeten hebben zich naar het buitenland te begeven, en ook door een actieve opsporing en uitwisseling van gegevens op grond waarvan de netwerken op internationaal niveau kunnen worden bestreden.

De Nationale Commissie tegen Seksuele Uitbuiting van Kinderen, waaraan ECPAT haar medewerking verleende, heeft een van haar 35 voorstellen aan deze problematiek gewijd :

"De Commissie stelt voor een federale dienst op te richten die zou worden belast met de centralisatie van alle in België verzamelde gegevens inzake georganiseerde seksuele uitbuiting van kinderen (bijvoorbeeld in beslag genomen foto's en videofilms waarop niet-geïdentificeerde daders of slachtoffers voorkomen). Deze dienst zou gemachtigd moeten zijn om met soortgelijke centra in het buitenland gegevens uit te wisselen met het oog op de identificatie van personen betrokken bij transnationale netwerken en op de ontmanteling van die netwerken.

Vaak wordt vastgesteld dat videocassettes met kinderpornografie in en bepaald land zijn opgenomen en in een ander worden verspreid teneinde te voorkomen dat de slachtoffers worden herkend. Ten slotte moet ervoor worden gewaakt dat justitie over de nodige juridische (internationale verdragen inzake juridische samenwerking) en materiële middelen beschikt, waaruit de wil en de betrokkenheid van de politieke autoriteiten zouden blijken om de strijd tegen deze vorm van criminaliteit te bevorderen."

Tot slot wil ECPAT pleiten voor een nauwere en gestructureerde samenwerking tussen NGO's en de overheid, gerechtelijke diensten en ordediensten als belangrijke hefboom tot verandering. In het afgelopen jaar zijn stappen gezet tot consultatie en samenwerking. Toch berust die nog al te zeer op de goodwill en de inzet van de betrokken partijen. Niet alleen het betrekken van Belgische NGO's maar ook het erkennen van de deskundigheid en het toekennen van een rol aan de lokale buitenlandse NGO's hebben in veel gevallen gunstige resultaten opgeleverd.

4.3.2 Het Centrum voor gelijkheid van kansen

Zoals ECPAT het duidelijk stelt, omvat het bestrijdingsbeleid tegen het sekstoerisme en tegen seksueel misbruik van minderjarigen, heel wat aspecten: van preventieve naar repressieve acties; zowel in de landen waar de feiten werden gepleegd als in het land van herkomst van de 'consumenten'; op nationaal, bilateraal en internationaal vlak.

Op aanvraag van en in samenwerking met ECPAT-België werd het Centrum voor gelijkheid van kansen ertoe aangezet om rechtstreeks er tussen te komen in deze problematiek, door zich burgerlijke partij te stellen op basis van de wet van 13 april 1995 in een dossier over sekstoerisme.

De zaak betreft een jonge Belg die in juli 1996 in Pattaya, Thailand werd aangehouden wegens seksueel misbruik van een jongen van 14 jaar oud. Hij werd op borgtocht vrijgelaten en slaagde erin om België terug binnen te komen in september 1996.

Op dat ogenblik hebben de Thaise gerechtelijke instanties stappen ondernomen opdat België de man zou vervolgen op basis van de wet van 13 april 1995. ECPAT-België, dat in contact was getreden met de verenigingen die het jonge slachtoffer in Thailand begeleiden, vroeg het Centrum om tussen te komen zodat er "spoed" kon worden gezet achter de vervolgingen in België.

Dit dossier waarin het Centrum zich burgerlijke partij heeft gesteld in eigen naam, maar ook in naam van het slachtoffer, door voor de jongen een schadevergoeding te vragen van 500.000 BEF, werd behandeld voor de Correctionele Rechtbank van Brugge op 2 maart 1998. De uitspraak wordt op 6 april verwacht. Het zal, voor zover wij weten, gaan om het eerste vonnis in het kader van de toepassing van het extra-territorialiteitsbeginsel dat werd ingevoerd door de wet van 13 april 1995. Volgens een verslag, gegeven door de vertegenwoordiger van de Minister van Justitie op een internationale conferentie te Parijs op 30 september 1997, waren er op dat ogenblik een vijftiental gelijkaardige dossiers in vooronderzoek in België.

Het is de eerste maal dat het Centrum zich burgerlijke partij stelt in het kader van de toepassing van artikel 8 van de wet van 13 april 1995 ter introductie van het extra-territorialiteitsbeginsel. ECPAT-België heeft andere verzoeken tot tussenkomst van het Centrum aangekondigd. Bovendien is het de tweede keer - en daar komen wij verder op terug - dat het Centrum beslist zich ook burgerlijke partij te stellen in naam van het slachtoffer. Wij zullen dit speciale punt echter verder uitdiepen in het volgende hoofdstuk (zie 5.3.2.).

In het kader van dit dossier en als gevolg van bijzondere contacten die het Centrum voor gelijkheid van kansen heeft gehad met de Ambassade van Thailand in België (ingevolge de behandeling van verscheidene dossiers van mensenhandel), hebben wij op hun aanvraag in september 1997 een reeks contactnames georganiseerd in het kader van het bezoek van een Thailandse delegatie aan België.

Dankzij deze contacten met zowel officiële als privé-actoren in België, konden een hele reeks bijzondere moeilijkheden naar voor worden gebracht in het kader van de toepassing van het extra-territorialiteitsprincipe.

Deze hebben vooral te maken met de toepassing van de wet en de gerechtelijke en politionele samenwerking tussen de landen. Door het gemis aan een bilateraal verdrag inzake wederzijdse gerechtelijke bijstand wordt de samenwerking ten zeerste bemoeilijkt, want elke uitwisseling van informatie tussen de instanties van de verschillende landen moet gebeuren langs diplomatieke weg.

De zaak in Brugge (waarbij er een jaar voorbij ging voordat Thailand een antwoord kreeg betreffende het gevolg dat de Belgische gerechtelijke instanties aan hun verzoek tot vervolging zouden geven) en de uitwisselingen tussen de Belgische en de Thaise vertegenwoordigers die in september plaatsvonden, getuigen van de noodzaak (en dat aan beide zijden) van dergelijke samenwerkingsverdragen, maar vooral van de steun aan de toepassing ervan.

4.4 Huishoudpersoneel in privé-verband bij personen met een diplomatiek statuut

4.4.1 Korte situering

In het tweede jaarverslag van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding werd ingegaan op de problematiek van het huishoudpersoneel bij personen met een diplomatiek statuut. Gedurende het voorbije jaar werd het Centrum door verschillende sociale organisaties, onder meer Pag-asa en de juridische dienst van het Regionaal Integratiecentrum Foyer, in het kader van deze problematiek, aangesproken over problemen van een aantal mensen van Filippijnse origine. Heel wat mensen uit de Filippijnse gemeenschap in Brussel zijn tewerkgesteld bij personen met een diplomatieke status.

Deze tewerkstelling biedt kansen aan de mensen uit deze gemeenschap om economisch actief te zijn en hun familie in hun land van herkomst te ondersteunen maar geeft ook aanleiding tot situaties van exploitatie die in onze samenleving niet kunnen aanvaard worden. De Filippijnse migranten zijn dikwijls bereid heel wat arbeidsprestaties te leveren in slechte omstandigheden en voor een laag loon. De problemen inzake exploitatie stellen zich zowel voor de dienstboden die conform de wettelijke voorschriften geëngageerd worden als voor diegene die illegaal tewerkgesteld worden. Bij officiële overeenkomsten worden de afspraken omtrent de reëel te verrichten arbeidsprestaties en het loon lang niet altijd gerespecteerd. In het tweede jaarverslag gaven we reeds een korte beschrijving van de slechte ervaringen van een Filippijnse vrouw die langs officiële weg geëngageerd werd. Haar dossier is nog in behandeling bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken maar leidde nog niet tot een concrete oplossing. Een paar recente voorbeelden kunnen de concrete problemen nog wat verduidelijken.

4.4.2 Een paar concrete situaties

De Filippijnse vrouw S. B. en ervaringen met een Griekse diplomaat

De Filippijnse vrouw S.B. is tien jaar geleden, in 1987, naar België gekomen met een toeristenvisum. Binnen de drie maanden kreeg zij een contract als dienstbode bij een Italiaanse diplomaat. S.B. werkte voor drie verschillende Italiaanse diplomaten, vervolgens voor een Deense diplomaat en tenslotte trad zij in februari 1997 in dienst bij een Griekse diplomaat. Tot dan toe was zij tijdens de periodes van tewerkstelling steeds in orde geweest met haar documenten, zo onder meer de speciale identiteitskaart.

Veertien dagen voor het verstrijken van haar vorige verblijfsvergunning geeft zij haar documenten aan haar nieuwe werkgever die het nodige zou doen om haar officieel te kunnen tewerkstellen en voor haar een speciale verblijfsvergunning te bekomen.

Ondanks haar zeer nadrukkelijk en systematisch aandringen heeft S. in de zomer nog steeds niets in handen. Zij is zwanger en bezorgd en wil haar verblijf kost wat kost in orde brengen. Zij is bang om haar kind en om zichzelf. Haar bijdrage voor de ziekteverzekering betaalt ze zelf. In augustus bevalt S.B. en vanuit het ziekenhuis dringt zij nog aan bij de Griekse diplomaat om haar documenten te bezorgen.

Wanneer zij in november 1997 opnieuw haar werk wil aanvatten, laat haar werkgever haar weten dat hij niets meer voor haar kan doen aangezien hij korte tijd later naar een nieuwe diplomatieke post zal vertrekken ...

De Filippijnse familie A. en ervaringen met een V.S.-diplomaat bij de Nato

De zaak van de familie A., een Filippijns gezin met vier jonge kinderen, haalde eind vorig jaar de Nederlandstalige pers. Vanuit hun complete radeloosheid contacteerde het paar eind december 1997 een journalist in de hoop via deze weg gehoor te vinden.

De familie R. verbleef illegaal in België. Ralph A., de echtgenoot, kreeg in december 1996 een arbeidscontract voor twee jaar bij een Amerikaans diplomaat, werkzaam voor de NATO. De schriftelijke arbeidsovereenkomst voorzag in een maandloon van 30.000 Bfr. Op basis hiervan kreeg de familie een Bijzondere Identiteitskaart toegekend, geldig voor één jaar.

In werkelijkheid was het Rowena, de vrouw, die halftijds het huishouden van de diplomaat runde. Ralph deed wat werk in de tuin en knapte wat klusjes op. Zij ontvingen hiervoor maandelijks 15.600 Bfr. Toen zij in de maand mei aan haar werkgever meldde dat ze zwanger was van haar vierde kind, werd zij de week daarna op straat gezet. Er was geen sprake van een of andere vorm van formele motivatie, noch van een ontslagvergoeding. Bovendien werd hun Bijzondere Identiteitskaart teruggeëist.

Een maand later richtte de diplomaat een brief aan de familie A. Hierin wees hij Ralph en Rowena erop dat het oorspronkelijke en officiële contract wel voorzag in een voltijdse tewerkstelling omdat dit nodig was om hen officieel te kunnen laten werken en in het land te verblijven maar dat hij wellicht toch niet vergeten was dat zij mondeling overeen gekomen waren dat het slechts om een beperkte tewerkstelling ging. Als reden van ontslag werd aangegeven dat het werk van Rowena sinds langere tijd niet meer voldeed en dat zij de kinderen van haar werkgever verwaarloosde.

Het dossier van de familie A. werd ingeleid bij de arbeidsrechtbank waarbij het niet betaalde loon gevorderd wordt en de kosten voor de bevalling in het ziekenhuis, aangezien er geen tussenkomst meer was van de ziekteverzekering. Over de verlenging van haar verblijfsvergunning als slachtoffer van mensenhandel, in de zin van het misbruik maken van de precaire situatie waarin iemand zich bevindt, is er een meningsverschil met de Dienst Vreemdelingenzaken. De DVZ wil geen tijdelijke verblijfsvergunning afleveren. Het Centrum en Pag-asa vinden dat er aan de familie A. een tijdelijke verblijfsvergunning in het kader van de regeling voor slachtoffers van mensenhandel moet afgeleverd worden voor de periode die nodig is om de zaak voor de arbeidsrechtbank te laten behandelen.

Enkele andere Filippijnse vrouwen die voor de familie A. in het gezin van diezelfde diplomaat gewerkt hebben, bevestigden de bedenkelijke arbeidsvoorwaarden.

4.4.3 Uitdagingen voor het beleid

4.4.3.1 *De belangenbehartiging van slachtoffers van exploitatie (en mensenhandel)*

Het ligt niet in de bedoeling van het Centrum de problemen van het dienstbodenpersoneel van mensen met een diplomatieke status systematisch te associëren met mensenhandel. Het komt erop aan oplossingen te vinden voor de problemen van deze specifieke groep van werknemers die zich uit de aard van hun situatie in een zwakke positie bevinden.

Die zwakke positie vloeit voort uit het gegeven dat hun tewerkstelling altijd van tijdelijke aard is en hun verblijfsituatie in het land waar zij hun leven opbouwen daar direct afhankelijk van is. Men kan er daarbij moeilijk aan voorbijgaan dat de situatie van dienstbodenpersoneel met een laag inkomen toch wel fundamenteel verschilt van de situatie van de betrokken diplomaten, die weliswaar eveneens een forensisch leven leiden maar door het niveau van hun inkomen toch over andere mogelijkheden beschikken om een aantal moeilijkheden die daaruit voortvloeien op te vangen.

Die zwakke positie vloeit ook voort uit de bescherming die de diplomaten genieten, zodat bij eventuele geschillen de mogelijkheden voor de gedupeerde werknemer om voor zijn belangen op te komen, beperkter zijn dan in een traditionele verhouding tussen werkgever en werknemer. Daarenboven is het altijd moeilijker om conflicten tussen een werkgever en werknemer waarbij de uitvoering van de arbeidsovereenkomst zich situeert in de privé-sfeer, objectief te verifiëren en te beoordelen. In de praktijk stellen zich dus duidelijk een aantal concrete problemen.

Het Centrum stelt voor om de werknemers in deze sector bij de aanvang van hun tewerkstelling een informatiefolder aan te bieden en hen daarbij te laten weten dat zij in geval van eventuele moeilijkheden zich kunnen wenden tot (een meldpunt bij) het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding in de hoedanigheid van een onafhankelijke publieke dienst.

Voor de behandeling van de klachten kan voorzien worden in een overlegprocedure waarbij enerzijds de officiële instanties, de Dienst Protocol van Buitenlandse Zaken en de betrokken officiële instantie waaraan de betrokken persoon met diplomatiek statuut verbonden is, en anderzijds het Centrum volgens een geëigende procedure onderhandelen. Hierbij zou kunnen voorzien worden dat in het geval er uit het voornoemde overleg geen oplossing resulteert het Centrum verder de belangen van de betrokken werknemer kan behartigen.

Het Centrum meent dat aan dienstboden die slachtoffer worden van exploitatie een tijdelijke verblijfsvergunning moet kunnen afgeleverd worden, eventueel beperkt tot de eerste twee fasen van de omzendbrief van 13 januari 1997. Deze tijdelijke verblijfsvergunning kan hen in de gelegenheid stellen de verdediging van hun belangen daadwerkelijk op te nemen en eventueel een aanvraag in te dienen voor een tewerkstelling bij een andere werkgever.

In bepaalde gevallen kan het problematisch zijn om het verblijf van de betrokken werknemer te verlengen tot de definitieve afhandeling van het geschil. In dit geval zou kunnen voorzien worden in een duidelijke opdracht voor het Centrum om de belangenbehartiging van de betrokkene verder op te volgen en te voorzien in een formele procedure waarbij hetgeen bekomen wordt voor de gedupeerde, die desgevallend reeds teruggekeerd is naar zijn/haar land van herkomst, daadwerkelijk bij hem of haar terecht komt. Het kan hierbij gaan om uitbetaling van verschuldigd loon en schadevergoeding en/of regularisaties die door de betrokkene kunnen ingeroepen worden als gelijkgestelde periodes in het kader van het stelsel van sociale zekerheid dat op hem of haar van toepassing is.

4.4.3.2 *Een humaan (overgangs-) beleid ten aanzien van de Filippijnse gemeenschap*

In principe kan een dienstbode van vreemde afkomst (een niet E.U.-onderdaan of een niet hieraan gelijkgestelde) slechts gerekruteerd worden in het land van herkomst. De dienstbode kan pas naar België komen om te werken als hiervoor een toelating werd afgeleverd door de Belgische overheid. Als de tewerkstelling eindigt moet de dienstbode terugkeren naar zijn of haar land van herkomst.

In de voorbije jaren werd een **gebruik** ontwikkeld waarbij aan heel wat mensen van de Filippijnse gemeenschap in het Brussels de gelegenheid geboden werd om vanuit een situatie van illegaal verblijf of na de beëindiging van een tewerkstelling bij een diplomaat, zonder teruggestuurd te worden naar het land van herkomst, een nieuwe tewerkstelling aan te vatten als dienstbode voor een diplomaat. Men leverde regelmatig een aankomstverklaring voor drie maanden af aan dienstboden wiens tewerkstelling beëindigd was om hen in de gelegenheid te stellen een andere betrekking te zoeken.

Vanuit een sociaal oogpunt verdient dit gebruik een zekere aanbeveling, vooral voor de stabiliteit van het gezinsleven van de betrokken dienstboden.

Dit beleid werd autonoom gevoerd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Er was hieromtrent geen overleg met het Ministerie van Binnenlandse Zaken, meer bepaald met de Dienst Vreemdelingenzaken. Sinds enige tijd, onder meer omwille van een aantal vastgestelde misbruiken, werd een overleg gestart tussen de twee voornoemde ministeries om beslissingen over tewerkstelling en verblijf in overleg te nemen. Op zich is dit een goede zaak en de transparantie van het beleid zal er wellicht door verhogen.

Dit vernieuwde beleid mag volgens het Centrum echter geen radicale trendbreuk betekenen waarbij het gebruik, een beleid in de feiten waarop de Filippijnse gemeenschap zijn levenswijze afgestemd heeft, plots omgevormd wordt tot een strikt volgen van bepaalde wettelijke bepalingen en waarbij de toepassing van andere wettelijke (uitzonderings-) bepalingen van de ene dag op de andere plots sterk gereduceerd of stopgezet wordt. Dit zou aanleiding kunnen geven tot het uitwijzen van heel wat Filippijnse gezinnen met kinderen die hier reeds jaren verblijven en gewerkt hebben bij personen met een diplomatieke status.

Wij mogen hierbij toch ook niet uit het oog verliezen dat België een samenwerkingsakkoord gesloten heeft met de Filippijnen rond de problematiek van de mensenhandel. Het lijkt ons dan ook wenselijk om met de Filippijnse overheid in overleg te treden rond het gewijzigde beleid inzake dienstboden dat momenteel voorbereid wordt.

Het rekruteren van dienstbodenpersoneel uit een "pool" van mensen die in het Brusselse verblijven, voornamelijk Filippijnse immigranten, biedt bepaalde voordelen voor de werkgevers en de werknemers. Het houdt ook risico's in voor exploitatie.

Er is een feitelijke situatie ontstaan waarbij er een bepaald evenwicht is tussen de wisselingen bij het diplomatiek personeel in Brussel, de daaraan verbonden wisselende personeelsbehoeften en de permanente aanwezigheid van een potentieel aan dienstbodenpersoneel, dat hier een gezinsleven uitbouwt.

Het Centrum stelt voor om in de schoot van de Interdepartementale Coördinatiecél een werkgroep op te richten die deze problematiek verder kan onderzoeken en voorstellen kan formuleren voor een vernieuwd beleid.